

*Land of the Mountain Spirit
Das Land des Berggeistes*

Kraina Ducha Gór

w fotografii GRZEGORZA TRUCHANOWICZA i RAFAŁA KOTYLAKA

W Krainie Ducha Gór...

Rzecz cała jest tajemnicą... – napisał o pochodzeniu Ducha Gór Carl Hauptmann w słynnej *Księdze Ducha Gór*. Od wielu stuleci sprawę podsycali opowieści mieszkańców Kotliny Jeleniogórskiej i otaczających ją pasm górskich z Górami Izerskimi, Górami Kaczawskimi, Rudawami Janowickimi i najwyższymi Karkonoszami łącznie. Duch Gór, zwany też Rzepiórem czy Rybecalem, odmalowywany był w nich jako groźny demon, wioskowy wesołek, sędziwy mędrzec, ale i nieokrzesany łajdak. Chodził na nogach kozła, to znowu przemieniał się w mówiącego ludzkim głosem kruk albo śnieżycę, która zacierała w górach wszelkie szlaki. Wobec naszego gatunku bywał mało uprzejmy. Z dziką przyrodą łączyła go za to więź, której istnieniu dawał wyraz, strzegąc jej niewinności przed ludzką chęcią zysku. A jak jest dzisiaj?

Królestwo Ducha Gór administracyjnie obejmuje dziś powiat, nazywany do niedawna jeleniogórskim, od stycznia 2021 r. karkonoskim. W jego skład, oprócz siedziby w Jeleniej Górze, wchodzi miasta: Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, a także gminy wiejskie: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica. Najcenniejsze przyrodniczo tereny powiatu znajdują się pod ochroną Karkonoskiego Parku Narodowego, Rudawskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Doliny Bobru.

W naszym albumie prezentujemy fotografie najpiękniejszych miejsc powiatu karkonoskiego, zrobione najczęściej o skrajnych porach dnia, gdy trudno spotkać tam jakichkolwiek wędrowców. Pochylmy się nad nimi, podumajmy, czy gdy sprawiamy, że jak Śnieżka, odwiedzane są nawet i przez 10 tysięcy osób dziennie, wciąż w Krainie Ducha Gór jest miejsce dla samego Ducha Gór.

In the Land of the Mountain Spirit...

It is nowt but a mystery... – wrote Carl Hauptmann about the origins of the Mountain Spirit itself in the famous Mountain Spirit Book. The inhabitants of Jelenia Góra Valley and the surrounding mountain chains: Iżera Mountains, Kaczawskie Mountains, Rudawy Janowickie and the towering Karkonosze themselves, have kept these tales alive throughout centuries. The Mountain Spirit, also known as Rzepiór and even Rybecal, was depicted as a malignant demon, village fool, wise old man but also as a vulgar wretch. On one occasion he would have goats' legs, at another time he would be transformed into a talking raven or a snow blizzard, concealing all mountain trails. He tended to be quite impolite when dealing with our species. His affinity certainly lay with wild nature, which he wasn't shy of proclaiming by defending its innocence against human greed. And what is it like today?

Today, in terms of administrative boundaries, the Mountain Spirit Kingdom encompasses a district which until recently was called the Jelenia Góra district, and after January 2021 it will be known as the Karkonosze district. Apart from Jelenia Góra, its capital, it also includes towns such as Karpacz, Kowary, Piechowice and Szklarska Poręba, as well as the following rural communes: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn and Stara Kamienica. The district's most valuable natural areas are protected by the Karkonosze National Park, Rudawy Landscape Park and the Bóbr Valley Landscape Park.

The album presents photographs of Karkonosze district's most beautiful spots, usually taken in the early or late hours, when they are mostly left to their own devices. Let's take a moment and ponder, whether if they become like Śnieżka, visited by even up to 10 thousand people a day, there will still be room for the Mountain Spirit himself in the Mountain Spirit Kingdom.

Im Land des Berggeistes...

Das Ganze ist ein Rätsel ... – schrieb Carl Hauptmann über die Herkunft des Berggeistes in seinem berühmten Rübezahlbuch. Seit vielen Jahrhunderten wird die Angelegenheit von den Geschichten der Bewohner des Hirschberger Tals und der umliegenden Gebirgszüge, einschließlich des Isergebirges, des Bober-Katzbach-Gebirges, des Landeshuter Kamms und des höchsten Riesengebirges, befeuert. Der Berggeist, auch als Rübezahl bekannt, wurde in ihnen als gefährlicher Dämon, Dorfnarr, alter Weise, aber auch als ungehobelter Schurke dargestellt. Er ging auf den Füßen einer Ziege und verwandelte sich dann in einen Raben, der mit menschlicher Stimme sprach, oder in einen Schneesturm, der alle Wege in den Bergen verwischte. Er war unserer Spezies gegenüber nicht sehr höflich. Stattdessen hatte er eine enge Bindung zur wilden Natur, die er offenbarte, indem er deren Unschuld vor menschlicher Profitgier bewachte. Und wie ist es heute?

Das Königreich des Berggeistes umfasst heute administrativ Powiat Jeleniogórski (Landkreis Hirschberg), der ab Januar 2021 Powiat Karkonoski (Riesengebirgslandkreis) heißen wird. Neben dem Sitz in Jelenia Góra (Hirschberg) umfasst er folgende Städte: Karpacz (Krummhübel), Kowary (Schmiedeberg im Riesengebirge), Piechowice (Petersdorf), Szklarska Poręba (Schreiberhau) sowie ländliche Gemeinden: Janowice Wielkie (Jannowitz), Jeżów Sudecki (Grunau), Mysłakowice (Zillerthal-Erdmannsdorf), Podgórzyn (Giersdorf), Stara Kamienica (Alt Kemnitz). Die wertvollsten Naturgebiete des Landkreises stehen unter dem Schutz des Nationalparks Riesengebirge, des Landschaftsschutzparks Landeshuter Kamm und des Landschaftsparks Unteres Bobertal.

In unserem Album präsentieren wir Fotos der schönsten Orte im Riesengebirgslandkreis, die meistens zu Randzeiten des Tages aufgenommen wurden, wenn es schwierig ist, dort Wanderer anzutreffen. Schauen wir sie uns genauer an und überlegen wir, ob es im Land des Berggeistes noch einen Platz für den Berggeist selbst gibt, wenn wir dazu beitragen, dass diese Orte, wie etwa die Schneekoppe, sogar von 10 000 Menschen pro Tag besucht werden.

10 *Wejście do kaplicy św. Wawrzyńca*

Nocne wędrowanie po Karkonoszach

Forma skalna Słonecznik. Według legendy to siedziba Ducha Gór – Liczyrzepy, stąd jej inna nazwa „Gniazdo Ducha Gór”

Gmina Mysłakowice

Przeczadzka po parku służyła XIX-wiecznemu arystokracji głównie do prezentowania stroju, pogawędki, zadumy, dla zdrowia, ale i oceny ogrodniczych fantazji gospodarzy. W Mysłakowicach tej modzie uległ król pruski Fryderyk Wilhelm III, który w 1831 r. kupił tu skromny pałac, przebudowując go wkrótce na swą letnią rezydencję i każąc otoczyć eleganckim parkiem. Poszedł w ślady brata, który kilka lat wcześniej zrobił to samo w pobliskich Karpnikach. Królewska córka, księżniczka Luiza, zamieszkała w Wojanowie, gdzie razem z mężem przebudowała tamtejszy pałac na neogotycką siedzibę. W pałacu w Łomnicy rodzina Küsterów także kończyła prace remontowe. W Bukowcu, gdzie już z końcem XVIII w. hrabia Fryderyk von Reden rozpoczął tworzenie romantycznego założenia parkowego, opiekę nad majątkiem sprawowała jego żona.

Wszystkie te obiekty, pozostające na terenie gminy Mysłakowice, stanowią dziś główne atrakcje Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej. Pomiędzy nimi wyrastają domy tyrolskie, pobudowane przez uciekinierów religijnych z austriackiego Tyrolu, którzy przybyli tu w 1837 r. na królewskie zaproszenie. Nawiązaniem do alpejskiej architektury jest też schronisko Szwajcarka w Górach Sokolich, wzniesione na życzenie księcia Wilhelma Hohenzollerna.

Spoglądając w toń stawu Kapielnik w bukowickim parku, z tamtejszej wieży widokowej albo z najwyższego szczytu Rudaw Janowickich Skalniaka lub z Lwiej Góry w Starościńskich Skałach, wciąż jeszcze można pojąć, dlaczego moda na romantyczne założenia pałacowo-parkowe tak dobrze miała się niegdyś pod Karkonoszami.

Mysłakowice commune

The 19th century aristocrat would go for walks in the park primarily to show off attire, to converse, ponder, for health reasons but also to assess the gardening prowess of the hosts. King Frederick William III of Prussia succumbed to such trends and bought a modest palace here in 1831. It was soon converted into his summer residence, surrounded by an elegant park. He followed in his brother's footsteps, who did just the same in the nearby Karpniki a few years before that. Princess Louisa, the King's daughter, moved to Wojanów where, together with her husband, they converted the local palace into a Gothic Revival dwelling. The Küster family also completed refurbishment works on the palace in Łomnica. Towards the end of the 18th century count Friedrich von Reden began creating a romantic park complex in Bukowiec. His wife took care of the estate.

Today all of the above are located within Mysłakowice commune and constitute the main attractions of the Valley of Palaces and Gardens in Jelenia Góra Valley. Tyrolean houses are speckled amongst them, built by religious refugees from Tyrol in Austria pursuant to an invitation by the King in 1837. Prince Wilhelm Hohenzollern requested Szwajcarka Refuge in Sokole Mountains to be built in Alpine style.

Looking into the depths of Kapielnik pond in Bukowiec park, from the local viewing tower or the tallest mountain in Rudawy Janowickie – Skalniak or even from Lwia Góra mountain part of Starościńskie Rocks, one can still understand why the fashion for romantic park and palace complexes was so alluring in this part of the world.

Die Gemeinde Mysłakowice

Ein Spaziergang durch den Park diente einem Aristokraten aus dem 19. Jahrhundert hauptsächlich dazu, seine Kleidung zu präsentieren, zu plaudern, nachzudenken, seine Gesundheit zu fördern, aber auch um sich ein Urteil über die gartengestalterischen Leistungen der Gastgeber zu bilden. In Mysłakowice erlag der preußische König Friedrich Wilhelm III. dieser Mode. Er erwarb hier 1831 ein bescheidenes Schloss, um ihn bald zu seiner Sommerresidenz auszubauen und mit einem eleganten Park umgeben zu lassen. Dabei trat er in die Fußstapfen seines Bruders, der einige Jahre zuvor im nahegelegenen Karpniki dasselbe getan hatte. Die königliche Tochter, Prinzessin Luise, lebte in Wojanów, wo sie und ihr Mann das örtliche Schloss zu einer neugotischen Residenz umbauten. Die Familie Küster brachte ebenfalls ihre Renovierungsarbeiten im Schloss Łomnica zu Ende. In Bukowiec, wo Graf Friedrich von Reden Ende des 18. Jahrhunderts mit der Einrichtung einer romantischen Parkanlage begann, kümmerte sich seine Frau um das Anwesen.

Alle diese Objekte, die in der Gemeinde Mysłakowice verblieben sind, stellen heute die Hauptattraktionen des Hirschberger Tals der Schlösser und Gärten dar. Darunter befinden sich Tiroler Häuser, erbaut von religiösen Flüchtlingen aus dem österreichischen Tirol, die 1837 auf königliche Einladung hierherkamen. Ein Hinweis auf die Alpenarchitektur ist auch die Schweizer Berghütte im Fischbacher Forst, die auf Wunsch von Fürst Wilhelm Hohenzollern errichtet wurde.

Wenn man in die Untiefen des Kapielnik-Teichs im Buchwalder Park vom örtlichen Aussichtsturm oder vom Skalniak, dem höchsten Gipfel des Landeshuter Kamms, bzw. vom Löwenberg im Mariannenfels herabblickt, kann man durchaus verstehen, warum die Mode für romantische Schloss- und Parkanlagen im Riesengebirge so beliebt war.

20 *Szczęki wieloryba w parku w Mysłakowicach*

Zamek w Karpnikach

Gmina Janowice Wielkie

Gdzieś tutaj, w dolinie rzeki Bóbr, pomiędzy Górami Kaczawskimi na północy, a pełnymi granitowych skałek Rudawami Janowickimi i Górami Sokolimi na południu, grasował legendarny kusznik Jano. Precyzja jego strzałów tak zachwycała księcia Bolka II, że ten nadał mu tytuł rycerski i kazał wybudować w okolicy zamek. Twierdza, nazwana od imienia księcia Bolczów, jako ruina na Szlaku Zamków Piastowskich do dziś symbolicznie strzeże gminy Janowice Wielkie. Miejscowości tworzące gminę, czyli oprócz Janowic Wielkich, Komarno, Radomierz, Trzcіńsko, Mniszków i Miedziankę, z wysoka można oglądać także z Wieży Widokowej w Radomierzu, Starościńskich Skał czy Sokolika i Krzyżnej Góry, gdzie swoją przygodę ze wspinaczką górską zaczynała Wanda Rutkiewicz.

Gdyby „ptasią perspektywę” poznawania gminy zamienić na umiarkowanie łagodny spacer po niej, to przez aleję jarząba szwedzkiego w Janowicach Wielkich, gdzie robi się tłoczno podczas letniego Wędrownego Przeglądu Piosenki „Polana”, Trzcіńskie Mokradła, dworki w Janowicach Wielkich, Trzcіńsku czy Mniszkowie, można by zajść do Miedzianki.

Ta mała wieś, niegdyś miasteczko górnicze, słynące ze znakomitego piwa, znowu ma swój świetny browar. Żyje też wspomnieniami o górniczej przeszłości, które odkopał znany reportaż Filipa Springera i przewodniki emocjonalne Jarka Szczyżowskiego. W sierpniu przyciąga tłumy organizowanym tu festiwalem reportażu MiedziankaFest.

Janowice Wielkie commune

The legendary crossbowman Jano used to prowl the Bóbr river valley, between Kaczawskie Mountains in the north and the rocky Rudawy Janowickie and Sokole Mountains in the south. Prince Bolko II was so impressed with his accuracy that he ordered the crossbowman to be knighted and for a castle to be built in this area. The stronghold, known as Bolczów after the prince, today in ruins, is part of the Piast Castle Trail and still protects Janowice Wielkie, albeit symbolically. The commune's villages, which apart from Janowice Wielkie include Komarno, Radomierz, Trzcіńsko, Mniszków and Miedzianka, can be seen from up high: the viewing tower in Radomierz, Starościńskie Rocks, Sokolik or Krzyżna Mountain, where Wanda Rutkiewicz began her rock climbing adventure.

If the “bird's eye view” of the commune was to be changed for a gentle stroll around it, then you can take a walk along the Swedish whitebeam lane in Janowice Wielkie which becomes crowded during the “Polana” Travelling Song Festival, or Trzcіńsko Marshes, manor houses in Janowice Wielkie, Trzcіńsko or Mniszków and you could even walk to Miedzianka.

That small village, a former mining town, once again has its excellent brewery, famous for quality beer. It is also alive with memories of its mining past which were unearthed by Filip Springer's documentary and Jarek Szczyżowski's emotional guidebooks. Crowds flock here in August to enjoy the MiedziankaFest non-fiction literary festival.

Die Gemeinde Janowice Wielkie

Irgendwo hier, im Bobertal zwischen dem Bober-Katzbach-Gebirge im Norden, dem von Granitfelsen übersäten Landeshuter Kamm und den Falkenberg im Süden, streifte der legendäre Armbrustschütze Jano herum. Die Präzision seiner Schüsse begeisterte Prinz Bolek II. so sehr, dass er ihm einen ritterlichen Titel verlieh und den Bau eines Schlosses in der Nähe befahl. Die nach dem Namen des Prinzen benannte Festung Bolczów bewacht symbolisch als Ruine auf der Piasten-Route die Gemeinde Janowice Wielkie. Die in der Gemeinde außer Janowice Wielkie befindlichen Ortschaften, nämlich Komarno, Radomierz, Trzcіńsko, Mniszków und Miedzianka, können auch von oben vom Aussichtsturm in Radomierz, dem Mariannenfels, dem Forstenberg und dem Kreuzberg aus betrachtet werden, wo Wanda Rutkiewicz ihr Abenteuer mit dem Bergsteigen begann.

Wenn man beim Kennenlernen der Gemeinde die „Vogelperspektive“ gegen einen mäßig sanften Spaziergang tauscht, gelangt man über eine von der Schwedischen Mehlbeere umsäumte Allee in Janowice Wielkie, wo es im Sommer wegen des Wandergesangsfestivals „Polana“ recht voll wird, das Feuchtgebiet Trzcіńskie Mokradła, an Herrenhäuser in Janowice Wielkie, Trzcіńsko oder Mniszków entlang, bis nach Miedzianka.

Dieses winzige Dorf, einst ein für sein großartiges Bier berühmte Bergbaustädtchen, hat wieder eine eigene großartige Brauerei. Es verweist auch an seine Bergbauvergangenheit, die durch eine bekannte Reportage von Filip Springer und die emotionalen Reiseführer von Jarek Szczyżowski offengelegt wurde. Im August lockt es Besuchermengen mit dem hier organisierten Reportage-Festival Miedzianka Fest an.

Miasto Jelenia Góra

Według legendy to na Domowej Górze, nazywanej dziś Wzgórzem Krzywoustego, Książę Bolesław miał dostrzec wyjątkowo rosnącego jelenia. Ślad umykającego zwierza wyznaczył ponoć teren, na którym władca kazał założyć miasto. Centrum miejscowości znalazło się w sercu Kotliny Jeleniogórskiej otoczonej zewsząd górami. Wyroby okolicznych hut szkła, szlifierni, warsztatów tkackich czy pracowni zielarskich zdobywały w mieście nie tylko nabywców, ale i przedstawicieli potrafiących zbić na nich majątek. Wraz z rosnącą sławą pobliskiego uzdrowiska Cieplice, do którego z licznym orszakiem w 1687 r. zawitała królowa Marysienka Sobieska, a zwłaszcza od czasu doprowadzenia do Jeleniej Góry linii kolejowej w XIX w., miasto stało się obowiązkowym przystankiem na drodze w Karkonosze.

I choć Jeleniej Górze nie można odmówić gospodarczej niezależności, wędrówka Małym i Dużym Jeleniogórskim Traktem Śródmiejskim dobrze ilustruje jej powiązania z okolicą. Spacer po najważniejszych zabytkach centrum miasta, z ratuszem, bazyliką mniejszą świętych Erazma i Pankracego, kościołem Łaski, Teatrem Norwida, wyprowadza do będących dziś dzielnicą Jeleniej Góry Cieplice z pałacem Schaffgotschów, kościołami św. Jana Chrzyciela i Zbawiciela, Długim Domem, parkami Zdrojowym i Norweskim, następnie do pozostającego także częścią miasta Sobieszowa z zamkiem Chojnik, wreszcie do górskiej części Jeleniej Góry – Jagniątkowa, gdzie zamieszkał laureat literackiej nagrody Nobla z 1912 r. Gerhart Hauptmann. Przytulony do granic Karkonoskiego Parku Narodowego Jagniątków stanowi także bazę do zdobycia Czarnego Kotła Jagniątkowskiego, a szlak wiedzie tuż obok Żywego Banku Genów, gdzie m.in. prowadzi się hodowlę rzadkiego motyla niepylaka apollo.

The city of Jelenia Góra

As the legend goes, prince Bolesław was to spot a particularly stately deer on Domowa Mountain, today known as Wrymouth Hill. The trail of the escaping deer is said to have been used as the boundary of a new city, which the ruler ordered to be built. The centre of the new settlement was right in the heart of Jelenia Góra Valley, surrounded by mountains on all sides. The town proved to be not only a good source of customers for the local glass factories, glass polishing facilities, weaving shops and herbal products, but also of entrepreneurs who knew how to convert those efforts into money. Together with the growing popularity of the nearby Cieplice spa, which Queen Marie Casimire Louise de La Grange d'Arquien visited in 1687 together with a grand retinue, and the building of a railway line to Jelenia Góra in the 19th century, the town became a must-see stop on the way to the Karkonosze.

And even though no one can deny Jelenia Góra's economic independence, a walk along the Jelenia Góra Long and Short City Sightseeing Trails shows its connection with the local area. A stroll amongst the city centre's most prominent historic monuments, such as the town hall, Minor Basilica of St. Erasmus and St. Pancras, church of Grace and the Norwid Theatre is a good introduction to Cieplice, today a district of Jelenia Góra, with its Schaffgotsch palace, John the Baptist and Saviour churches, the Long House, Spa and Norwegian Parks and then further onto Sobieszów, still part of the city with its Chojnik Castle and finally to the hilly part of Jelenia Góra – Jagniątków, where Gerhart Hauptmann, laureate of the 1912 Literary Nobel Prize, made his home. Jagniątków, hugging the boundary of the Karkonosze National Park is also a great staging place for exploring Czarny Kocioł Jagniątkowski cirque. The trail leads right next to a Live Gene Bank where the mountain Apollo butterfly is bred.

Die Stadt Jelenia Góra

Der Legende nach soll Prinz Bolesław auf dem sog. Hausberg, der heute Schiefmund-Hügel genannt wird, einen außergewöhnlich großen Hirsch entdeckt haben. Die Spur des entkommenden Tieres markierte angeblich das Gebiet, in dem der Herrscher die Gründung der Stadt befahl. Das Zentrum der Stadt liegt im Herzen des Hirschberger Tals, das von Bergen umgeben wird. Die Produkte der örtlichen Glashütten, Mühlen, Webereien und Kräuterwerkstätten gewannen nicht nur Kunden in der Stadt, sondern auch Vertreter, die mit ihnen ein Vermögen machen konnten. Mit dem wachsenden Ruhm des nahegelegenen Kurortes Cieplice, den Königin Marysienka Sobieska 1687 mit einem großen Gefolge besuchte, und insbesondere seit der Anbindung von Jelenia Góra an die Eisenbahnlinie im 19. Jahrhundert wurde die Stadt zu einer obligatorischen Station auf dem Weg ins Riesengebirge.

Und obzwar Jelenia Góra seine wirtschaftliche Unabhängigkeit nicht abzusprechen ist, offenbart ein Spaziergang entlang der Kleinen und Großen Hirschberger Innerstädtischen Route seine Verbindungen zur Umgebung. Ein Spaziergang entlang der wichtigsten Denkmäler des Stadtzentrums mit dem Rathaus, der Pfarrkirche St. Erasmus und Pankratius, der ehem. Gnadenkirche zum Heiligen Kreuz, dem Norwid-Theater führt uns nach Cieplice hinaus, das heute ein Stadtteil von Jelenia Góra ist, mit dem Schaffgotsch-Palais Bad Warmbrunn, der Johannes-der-Täufer-Kirche und der Erlöserkirche, dem Langen Haus, dem Kurpark sowie dem Norwegischen Park und anschließend nach Sobieszów, das ebenfalls einen Stadtteil von Jelenia Góra bildet, mit der Kynastburg und schließlich in den Bergteil von Jelenia Góra – Jagniątków, wo der Literaturnobelpreisträger von 1912 Gerhart Hauptmann wohnte. Das sich an die Grenzen des Nationalparks Riesengebirge anschmiegende Jagniątków stellt auch einen Ausgangspunkt für die Eroberung der Agnetendorfer Schneegrube dar, wobei hier die Route direkt am Lebendgenbank vorbeiführt, wo der seltene Falter Rote Apollo gezüchtet wird.

38 Czarny Kocioł Jagniątkowski

Piekielna Dolina

42 *Jeleniogórski jelonek*

Zamek Chojnik

Miasto Karpacz

Przez stulecia nikt nie znał wysokości Śnieżki, każdy pod Karkonoszami był jednak pewny, że w jej wnętrzu Duch Gór ma swój pałac z kryształowymi żyrandolami i złotymi lustrami. Szeptano, że siedziby tej strzeże zazdrośnie, na zabłąkanych zsyłając burze i pomieszanie zmysłów. Nie podołało się to także hrabiemu Schaffgotschowi, który chcąc wygnać złego demona z gór, w 1681 r. doprowadził do wybudowania na szczycie Śnieżki kaplicy św. Wawrzyńca. Na mapie Karkonoszy stała się ona punktem pielgrzymkowym, z czasem magnesem i dla krajoznawczych wędrówek. Ludzi i budynków tam przybywało, czego śladem jest dzisiaj oprócz kaplicy Wysokogórskie Obserwatorium Meteorologiczne i budynek Czeskiej Poczty, a poniżej schroniska Śląski Dom, Strzecha Akademicka, Samotnia w Kotle Małego Stawu czy oblegane górskie szlaki na Słonecznik i przez Kocioł Łomniczki.

Władca Karkonoszy ostał się jednak w legendach, choćby o zielarzach, którzy mieli niegdyś w Karpaczu swój cech. O nich, ale i o Walończykach poszukujących w Krucznych Skałach drogocenny szafir, skocznicy Orlinek nieopodal wyciągu krzesiówkowego na Kopę i Dzikim Wodospadzie opowiada ekspozycja w Muzeum Sportu i Turystyki, a częściowo i wystawa w Karkonoskich Tajemnicach. Średniowieczna świątynia Wang dokłada do tej opowieści nieco egzotyki, jako że do Karpacza trafiła w XIX w. z kraju wikingów. Na cmentarzu wokół spoczywają jednak ludzie mocno z Karpaczem związani, m.in. reżyser Henryk Tomaszewski, którego kolekcja lalek stała się zaczątkiem miejscowego Muzeum Zabawek.

The city of Karpacz

For centuries no one knew the height of Śnieżka, however everyone living at the foot of the Karkonosze was convinced that the Mountain Spirit lived inside it in his palace with crystal chandeliers and gold mirrors. It was rumoured that he jealously guards his hideaway, battering lost wonderers with storms and striking them dumb. Count Schaffgotsch was one of those not partial to the Mountain Spirit's presence and in an attempt to drive the evil demon out, he order the erection of St. Lawrence Chapel on the summit of Śnieżka in 1681. It became a Karkonosze pilgrimage site and over time became a magnet for trips other than those of a religious character. The number of buildings as well as people on top grew. Today, apart from the chapel, there is a High Altitude Meteorological Observatory and a Czech Post building there with Śląski Dom and Strzecha Akademicka refuges below and the Samotnia refuge in Kocioł Małego Stawu. Tourist trails to Słonecznik and across Kocioł Łomniczki are unfalteringly popular.

However, the ruler of Karkonosze lives on in legends, those of the herbalists for example, who had their guild in Karpacz in the past. The exhibition at the Sports and Tourism Museum and partially the exhibition at Karkonosze Secrets talk about the herbalists but also about the Walloons prospecting for valuable sapphires at Raven Rocks, about the Orlinek ski jump near the chair lift to Kopa and about the Wild Waterfall. The medieval Wang Temple adds a bit of spice to this story as it came to Karpacz in the 19th century from the land of Vikings. Individuals associated with Karpacz are buried at the surrounding cemetery. These include director Henryk Tomaszewski – his doll collection gave rise to the local Toy Museum.

Die Stadt Karpacz

Über Jahrhunderte hinweg kannte niemand die eigentliche Höhe der Schneekoppe, jeder im Einzugsbereich des Riesengebirges war sich jedoch sicher, dass in deren Innern der Berggeist einen eigenen Palast mit Kristallleuchtern und goldenen Spiegeln unterhalte. Es wurde gemunkelt, dass er diesen Sitz eifersüchtig bewache und Stürme und Wahnsinn über jene, die sich dorthin verirrt haben, schicke. Graf Schaffgotsch, der den bösen Dämon aus den Bergen verbannen wollte, ließ 1681 am Gipfel der Schneekoppe die Laurentius Kapelle errichten. Auf der Karte des Riesengebirges ist sie zu einem Wallfahrtsort geworden, mit der Zeit zum Magneten auch für nicht religiös motivierte Wanderungen. Es kamen dort immer mehr Menschen und neue Gebäude hinzu, wovon heute nicht nur die Kapelle, sondern auch die Meteorologische Station Schneekoppe sowie das Gebäude der Tschechischen Post und weiter unten das Herbergen Schlesierhaus, die Haupelbaude, Samotnia-Hütte am Karssee Mały Staw (Kleiner Teich) oder die belagerten Bergpfade über den Melzergrund zum Mittagstein zeugen.

Der Herrscher des Riesengebirges hat jedoch in den Legenden, zum Beispiel über die Kräutersammler, die einst in Karpacz ihre Zunft hatten, überlebt. Über sie, aber auch über die Wallonen, die den kostbaren Saphir im Rabenstein gefördert haben, die Orlinek-Schanze in der Nähe des Sessellifts auf den Rabenberg und den Wilden Wasserfall erzählt die Ausstellung im Museum für Sport und Tourismus und teilweise auch die Ausstellung der Geheimnisse des Riesengebirges. Der mittelalterliche Wang-Tempel verleiht dieser Geschichte ein wenig Exotik, als dieser im 19. Jahrhundert aus dem Wikingerland nach Karpacz kam. Auf dem Friedhof ruhen Menschen, die eng mit Karpacz verbunden sind, u. a. der Regisseur Henryk Tomaszewski, dessen Puppensammlung zum Keim des örtlichen Spielzeugmuseums wurde.

52 *Kaskady rzeki Łomnica*

Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu

Miasto Kowary

edług podań był rok 1148, gdy niejaki Laurentius Angelus na zboczach góry Rudnik odkrył rudę żelaza. Zegar Kowar zaczął tykać w takt uderzeń górniczego młota i pracy kuźniczego pieca. W XVI w. miejscowość w dolinie Jedlicy, leżąca pomiędzy Karkonoszami i Rudawami Janowickimi, uzyskała prawa miejskie, a w 1747 r. tytuł Królewskiego Miasta Górniczego. Czterdzieści lat później, gdy stał już kościół parafialny, kamienny most na Jedlicy z figurą św. Jana Nepomucena i szereg kamienic, wzniesiono ratusz z Salą Rajców, w której do dziś widnieją alegorie górnictwa, kowalstwa, tkactwa i zielarstwa, czyli głównych zajęć mieszkańców Kowar. Część z nich, zwłaszcza z osady Budniki na granicy z dzisiejszym Karpaczem, znanej ze 113 dni w roku bez słońca, parała się hodowlą bydła i przemytem tabaki, czego wspomnieniem jest choćby Tabaczana Ścieżka do granicy państwa na Przełęczy Okraj.

Znakiem uzdrowiskowej kariery Kowar są szpitale z przyległymi parkami, wybudowane na początku XX w. jako sanatoria dla chorych na płuca: Wysoka Łąka, nawiązujący architektonicznie do sanatorium w szwajcarskim Davos i Bukowiec. Przygasła ona po II wojnie światowej, gdy w tajemniczych zakładach R1 zaczęto w mieście wydobywać uran. Pozostałością tego czasu jest nie tylko kopalnia Podgórze, ale i świetnie zaprojektowane osiedle górnicze. Zabytki Kowar i ich okolic, z Doliną Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, można obejrzeć w miniaturowym Parku Miniatur Zabytków Dolnego Śląska, urządzonym w dawnej fabryce dywanów.

The city of Kowary

Laurentius Angelus is said to have discovered iron ore on the slopes of Rudnik mountain in 1148. Life at Kowary was lived in the rhythm of a miner's hammer and forger's furnace. In the 16th century, a village in Jedlica valley, located between the Karkonosze and Rudawy Janowickie, was granted town rights and in 1747 the Royal Mining Town title. Forty years down the line, once the stone bridge across Jedlica with a figure of St. John of Nepomuk and a number of town houses were already in place, the town hall was erected with its Sala Rajców where, to this very day, mining, metal-working, weaving and herbalism allegories, or the main trades of Kowary residents, can be admired in its walls. Some of them, especially from Budniki bordering today's Karpacz, known for not seeing the sun for 113 days in a year, bred cattle and were involved with tobacco smuggling. The Tabaco Path to the national border at Okraj Pass is a stark reminder of those days.

Kowary's spa history is evident in the hospitals with adjacent parks, built in the early 20th century as sanatoriums for those with lung problems: in Wysoka Łąka, architecturally reminiscent to the sanatorium in the Swiss Davos as well as in Bukowiec. After World War II, when uranium began being produced at the secret R1 facility, its spa career slowed down. The Podgórze mine as well as a perfectly designed mining settlement serve as reminders of that time. The sites at Kowary and the surrounding areas, with the Valley of Palaces and Gardens in Jelenia Góra Valley, can also be enjoyed in a scaled down version at the Lower Silesia Historical Monuments Miniatures Park at a former carpet factory.

Die Stadt Kowary

Legenden zufolge war es das Jahr 1148, als ein gewisser Laurentius Angelus Eisenerz an den Hängen des Erzberges entdeckte. Der Puls der Ortschaft Kowary begann im Takt des Bergbauhammers und der Arbeit des Schmiedeofens zu schlagen. Im 16. Jahrhundert erhielt die im Eglitz-Tal zwischen dem Riesengebirge und dem Landeshuter Kamm liegende Ortschaft Stadtrechte und wurde 1747 zur königlichen Bergbaustadt erhoben. Vierzig Jahre später, als die Pfarrkirche, die Steinbrücke über der Eglitz mit einer Statue des hl. Johannes von Nepomuk und eine Reihe von Mietshäusern bereits standen, wurde das Rathaus mit dem Ratsherrensaal errichtet, in dem sich bis heute Allegorien des Bergbaus, der Schmiede- und Webkunst und der Kräuterkunde befinden, die die Hauptaktivitäten der Einwohner von Kowary darstellen. Einige von ihnen, insbesondere aus dem Dorf Budniki an der Grenze zum heutigen Karpacz, das dafür berühmt ist, dass es 113 Tage im Jahr ohne die Sonne auskommt, betrieben Viehzucht und Schmuggel von Schnupftabak, woran beispielsweise die Tabak-Route zur Staatsgrenze am Grenzbaudenpass erinnert.

Das Markenzeichen von Kowary als Heilbad sind Krankenhäuser mit angrenzenden Parks, die zu Beginn des 20. Jahrhunderts als Sanatorien für Lungenpatienten errichtet wurden: Wysoka Łąka, architektonisch an das Sanatorium in Schweizer Davos angelehnt sowie Bukowiec. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde es um Kowary als Heilbad ruhiger, als in den geheimen R1-Industriewerken in der Stadt begonnen wurde, Uran abzubauen. Zu den Relikten aus dieser Zeit gehört nicht nur die Bergbaumine Podgórze, sondern auch ein vortrefflich geplantes Bergbauwohngebiet. Die Baudenkmäler von Kowary und Umgebung, einschließlich des Hirschberger Tals der Schlösser und Gärten, sind im örtlichen Miniaturpark der Baudenkmäler Niederschlesiens, der in der ehemaligen Teppichfabrik errichtet wurde, in Miniaturform zu sehen.

64 Droga na Przełęcz Kowarską

Aleja lipowa

Miasto Piechowice

Vitrium montanum, czyli zielone górskie szkło, wyrabiano w Cichej Dolinie na terenie dzisiejszych Piechowic już w XIV w. Opowiadano, że w noc świętojańską wędrują tamtędy duchy osób, które zmarły w wyniku zarazy, a ich straszliwy marsz zatrzymywał dopiero dźwięk dzwonu w kościele w Sobieszowie. O górze Sobiesz zaś, zamykającej Cichą Dolinę od wschodu, od zakończenia II wojny światowej mówiono, że ukryto w jej wnętrzu Złoty Pociąg. Tajemnice Piechowic, przynajmniej te związane ze szkłem, odsłania dziś huta szkła kryształowego „Julia”. Pamiątką przemysłowego charakteru miasta jest i pałac na osiedlu Pakoszów, należący niegdyś do właściciela mieszczącej się tam bielarni lnu.

Miasto słynie też z atrakcji krajobrazowych w Karkonoszach, takich jak np. Śnieżne Kotły – najlepiej wykształcone kotły polodowcowe w tych górach, Wielki Szyszak – drugi co do wysokości karkonoski szczyt czy Wodospad Szklarki. W osiedlu Michałowice, do którego z centrum wiedzie droga przez Skalny Tunel, szlaki prowadzą m.in. na Złoty Widok z platformą widokową, znajdujący się w nieczynnym kamieniołomie granitu, z dobrze wykształconymi kociołkami wietrzeniowymi czy leśny cmentarz, gdzie obok płyt z symbolem triskelionu mieści się nagrobek miejscowego malarza pejzaży – sty Hugo Diettricha. Artystyczny duch Michałowic podtrzymują dziś działające tu teatry, a zwłaszcza Teatr Nasz organizujący regularne spektakle komediowe.

Z osiedla Piastów, które położone jest już w Górach Izerskich, łatwo dostać się na Bobrowe Skały, czyli grupę skalnych wieżyc 30-metrowej wysokości.

The city of Piechowice

Vitrium montanum, or green mountain glass, was produced in Cicha Valley, within today's Piechowice, as early as in the 14th century. It was said that on midsummer night, ghosts of people who died of the plague march that way. Their journey was only stopped by the sound of the church bell in Sobieszów. Whereas since the end of World War II it was said that Sobiesz mountain, barring Cicha Valley from the east, holds the Golden Train in its insides... Piechowice Secrets, and in particular those associated with glass, can be glimpsed at today at the Julia Crystal Factory. The palace in Pakoszów, once in the hands of the owner of the local linen bleaching house, is a reminder of the former industrial character of the town.

The town is also famous for its Karkonosze landscapes, such as Śnieżne Kotły – the most striking glacial cirques in these mountains, Wielki Szyszak – Karkonosze's second highest mountain or the Szklarka Waterfall. Michałowice, which you can reach from the centre via a road through the Rock Tunnel, boasts tourist trails to places such as Złoty Widok with its viewing platform located in a defunct granite quarry, with well-formed weathering recesses or to the forest cemetery, where a tombstone of a local landscape painter Hugo Diettrich stands next to stones with the triskelion motif. Today, Michałowice's artistic spirit is kept alive by active local theatres, and in particular Nasz Theatre with its regular comedy performances.

From Piastów, already in Izer Mountains, it is simple to reach Bobrowe Rocks, a group of 30 meter tall rock spires.

Die Stadt Piechowice

Vitrium montanum oder grünes Bergglas wurde bereits im 14. Jahrhundert im Tal Cicha Dolina im heutigen Piechowice hergestellt. Es wurde erzählt, dass in der Mittsommernacht die Geister von Menschen, die an den Folgen der Pest starben, dorthin wanderten und ihr schrecklicher Marsch nur durch den Klang der Glocke in der Kirche in Sobieszów gestoppt werden konnte. Über den Berg Säbrich, der das Tal Cicha Dolina von Osten abschließt, wurde erzählt, dass darin der Goldene Zug versteckt worden sei... Die Geheimnisse von Piechowice, zumindest die, die mit Glas zu tun haben, werden heute von der Kristallglashütte „Julia“ offengelegt. Ein Andenken an den industriellen Charakter der Stadt ist das Schloss im Wohngebiet Pakoszów (Schloss Wernersdorf), der einst dem Besitzer des dort befindlichen Leinenbleichbetriebs gehörte.

Die Stadt ist auch für ihre Landschaftsattraktionen im Riesengebirge, wie etwa Schneegruben – die am besten entwickelten postglazialen Kare in diesen Bergen, Hohes Rad – der zweithöchste Berg im Riesengebirge, oder Kochelfall bekannt. Von der Wohnsiedlung Michałowice aus, zu der die Straße vom Zentrum durch den Felsentunnel führt, führen unter anderem die Routen zur Goldenen Aussicht mit einer Aussichtsplattform in einem stillgelegten Granitsteinbruch mit gut entwickelten Steinkesseln oder einem Waldfriedhof, wo sich neben Triskelplatten der Grabstein des örtlichen Landschaftsmalers Hugo Diettrich befindet. Der künstlerische Geist von Michałowice wird heute von den hier betriebenen Theatern bewahrt, insbesondere vom Nasz-Theater, das regelmäßig Komödientheater organisiert.

Von der Wohnsiedlung Piastów, die bereits im Isergebirge liegt, gelangt man bequem zu den Bibersteinen, einer Gruppe von 30 Meter hohen Turmfelsen.

72 *Skalny Tunel*

Kociołek wietrzeniowy o zachodzie słońca

Zamek Chojnik – widok z Górzycza

Górzyniec, w tle Karkonosze 75

Gmina Podgórzyn

Jeszcze zanim w XVIII w. zbudowano na Grabowcu w Sosnówce murowaną kaplicę św. Anny, dobrze znano uzdrawiające właściwości wody z Dobrego Źródła. I dzisiaj przy kaplicy można spotkać pielgrzymów, którzy zgodnie z tradycją, z ustami pełnymi wody siedem razy okrążają świątynię, by zapewnić sobie zdrowie, ale i szczęśliwą miłość. Odwiedziny w położonym po drugiej stronie zbiornika Sosnówka zamku księcia Henryka na Grodnej w Marczycach nie dają gwarancji na znalezienie właściwego partnera, ale na szerokie panoramy na pewno. Widać stamtąd pasmo Karkonoszy, Góry Izerskie i Stawy Podgórzeńskie, czyli kompleks stawów hodowlanych, zakładanych już w XV w. przez cystersów z pobliskich Cieplic. Szczyt Witoszy w Stanisławowie, gdzie swego czasu, w jednej z tamtejszych jaskiń siedzibę miał prorok Hans Rischmann, oferuje widoki na Karkonosze i samą wioskę z Pałacem Stanisławów otoczonym rozległym parkiem i Pałacem na Wodzie z przyległymi stawami. Pałac w Miłkowie u podnóża Grabowca więcej niż parkiem, szczyci się browarem Spiż produkującym doskonałe piwo o tej samej nazwie.

W Zachełmiu, Przesieci i Borowicach pałaców nie ma, krajobraz wypełniają za to tradycyjne sudeckie chałupy, które mijają się na szlaku do Ogrodu Japońskiego, Starej Remizy i Wodospadu Podgórzeń czy eksplorując Dolinę Pięciu Potoków. Z tej ostatniej wiedzie droga na Szwedzkie Skały i do schroniska Odrodzenie na Przełęczy Karkonoskiej, skąd widok na gminę Podgórzyn rozszerza się o Głębock otoczony stawami i Ściegny z atrakcyjnym dla dzieci Western City.

Podgórzyn commune

The healing properties of waters from the Good Spring were well known even before the brick St. Anne chapel was built on Grabowiec in Sosnówka in the 18th century. Today one can come across pilgrims by the chapel, who, in line with tradition, go around the temple seven times with a mouth full of water to ensure good health and genuine love for themselves. A visit to Prince Henry Castle, on Grodna in Marczyce, located on the other side of the Sosnówka reservoir, will not guarantee finding the perfect partner, but certainly will provide an opportunity to enjoy extensive panoramas. The Karkonosze chain, Iżera Mountains and Podgórze Ponds (a complex of fish ponds established in the 15th century by Cistercians from the nearby Cieplice) are visible from there. The summit of Witoszy above Stanisławów, where at one time prophet Hans Rischmann lived in one of the local caves, affords views across the Karkonosze and the village itself, with Stanisławów Palace enveloped by an extensive park and the Water Palace with its adjacent ponds. The palace in Miłków at the foot of Grabowiec is more than just a park, as it also boasts the Spiż brewery churning out excellent beers under the same name.

There are no palaces in Zachełmie, Przesieka and Borowice but the landscape is brimming with traditional Sudety houses which you go past on your way to the Japanese Garden, Old Fire Station and Podgórze Waterfall – or whilst exploring the Pięć Potoków Valley. A road leads from the latter to Szwedzkie Rocks and Odrodzenie refuge on Karkonosze Pass. From there you'll not only see Podgórzyn commune but also Głębock surrounded by ponds and Ściegny with its Western City – always a favourite with kids.

Die Gemeinde Podgórzyn

Noch bevor im 18. Jahrhundert auf dem Gräber-Berg die gemauerte St. Anna Kapelle errichtet worden ist, waren bereits die heilenden Eigenschaften des Wassers aus der Guten Quelle bekannt. Heute können an der Kapelle Pilger angetroffen werden, die der Überlieferung nach mit dem Mund voller Wasser sieben Mal den Tempel umrunden, um sich Gesundheit und glückliche Liebe zu sichern. Ein Besuch der Heinrichsburg auf dem Stangenberg in Marczyce, die sich auf der anderen Seite des Seidorfer Stausees befindet, garantiert zwar nicht, dass man den richtigen Partner findet, sehr wohl jedoch schöne Aussichten. Von dort aus sind das Riesengebirge, das Isergebirge und die Giersdorfer Teiche, ein Komplex von Brutteichen, der im 15. Jahrhundert von den Zisterziensern aus dem nahe gelegenen Cieplice angelegt wurde, zu sehen. Der Prudelberg in Stanisławów, auf dem seinerzeit der Prophet Hans Rischmann in einer der Höhlen lebte, bietet einen Ausblick auf das Riesengebirge und das Dorf mit dem Schloss in Stanisławów mit seiner weitläufigen Parkanlage und dem Wasserschloss einschließlich der angrenzenden Teiche. Das Schloss in Miłków zu Füßen des Gräber-Bergs ist nicht nur für seinen Park, sondern vielmehr für die Brauerei Spiż, die ein vortreffliches gleichnamiges Bier braut, berühmt.

In Zachełmie, Przesieka und Borowice gibt es zwar keine Schlösser, dafür ist die Landschaft mit traditionellen Sudetenhäusern übersät, an denen man auf dem Weg zum Japanischen Garten, zur Alten Feuerwehrwache und zum Hainfall oder wenn man das Tal Dolina Pięciu Potoków erkunden will, vorbei geht. Vom letzteren Tal führt der Weg zu den Thumpsa Felsen und zur Herberge Odrodzenie am Spindlerpass, von wo aus sich das Panorama auf die Gemeinde Podgórzyn um Głębock, das von Teichen umgeben ist, und Ściegny, mit der Kinderattraktion Western City, erweitert.

Fragment szlaku zielonego w Przesiece

Wodospad Podgórnej w Przesiece

Zamek Księcia Henryka na Górze Grodna w Marzycach

Kaplica św. Anny na Grabowcu w Sosnówce

Miasto Szklarska Poręba

Kto wie, czy Duch Gór byłby sobą, gdyby nie jego wizyta na Złotym Widoku w dolinie rzeki Kamiennej, skąd dojrzeć miał niemal całe Karkonosze. Mówią, że przeniknął tam do serca Olbrzymki, smukłej na szczytach, miękkiej na przełęczach, pachnącej mchem i skałami. Wszak przez stulecia Karkonosze i Góry Izerskie określano potem jedną nazwą – Gór Olbrzymich. Okolice Złotego Widoku już w średniowieczu upodobali sobie Walończycy, czyli pochodzący głównie z terenów dzisiejszych Włoch, Belgii i Francji poszukiwacze minerałów i kamieni szlachetnych. Powiadano, że w grupie skalnej Chybotek kryło się wejście do ich tajemnego skarbcza. Jego zawartość zdradza dziś Muzeum Ziemi Juna czy Leśna Huta Szkła, gdzie kontynuuje się szklarskie tradycje miejscowości.

Nieopodal mieści się domek Wlastimila Hofmana, wybitnego malarza, który zamieszkując tu po II wojnie światowej, stał się sukcesorem kolonii artystycznej, kształtowanej w Szklarskiej Porębie od końca XIX w. Jej śladem jest Dom Braci Carla i Gerharta Hauptmannów czy ewangelicki cmentarz, a częściowo i kariera turystyczna miasta, rozślawionego właśnie przez artystów.

Dziś na zboczach Szrenicy znajduje się kompleks narciarski oraz wyciąg krzesełkowy, w Górach Izerskich ciągnie się ponad 150 km narciarskich tras biegowych, a okoliczne szlaki rowerowe czy piesze, choćby na wspomnianą Szrenicę, Wysoki Kamień, do Wodospadu Kamieńczyka, Zakrętu Śmierci czy doliną rzeki Izery, niezmiennie pozostają turystycznym języczkiem uwagi.

The city of Szklarska Poręba

Who knows what would have become of the Mountain Spirit were it not for his visit to Złoty Widok in Kamienna river valley, from where he could see almost the entire Karkonosze. It is said that that's where he smote the heart of the Giantess, slender at the summits, soft at the passes, smelling of moss and rocks. No wonder that for centuries the Karkonosze and Iżera Mountains together were known as the Giant Mountains. Walloons, who came from areas which today lie within Italy, Belgium and France, gold and gemstone prospectors, took a liking to the areas around Złoty Widok as early as in the Middle Ages. There were tales of an entrance to their secret hoard near the Chybotek rock group. Today its content is on display at the Juna Earth Museum or Forest Glassworks where the town's glassmaking traditions are continued.

The home of Wlastimil Hofman stands nearby, an outstanding painter, who moved here shortly after World War II and became an instant success at the art colony, operating in Szklarska Poręba since the end of the 19th century. The house of the Hauptmann brothers, Carl and Gerhart, or the evangelical church and also, albeit partially, the tourist history of the town, made famous by the artists themselves are some of its remains.

Today the slopes of Szrenica are home to a ski resort (with a chairlift) and there are more than 150 km of ski running trails in Iżera Mountains. The local cycling and tourist trails leading to the aforementioned Szrenica, Wysoki Kamień, to the Kamieńczyk Waterfall, Dead Man's Curve or along the Iżera Valley remain on tourist must-do lists.

Die Stadt Szklarska Poręba

Wer weiß, ob der Berggeist er selbst wäre, wenn er nicht die Goldene Aussicht im Tal des Flusses Zacken besucht hätte, von wo aus er fast das gesamte Riesengebirge erblicken sollte. Man sagt, er sei dort in das Herz der Riesin eingedrungen, an den Gipfeln schlank, an den Pässen weich und nach Moos und Felsen duftend. Schließlich wurde das Gebirge einschließlich dem Isergebirge jahrhundertlang als Riesengebirge bezeichnet. Bereits im Mittelalter wurde die Gegend um die Goldene Aussicht von den Wallonen, den hauptsächlich aus dem heutigen Italien, Belgien und Frankreich stammenden Edelsteinsuchern, sehr geschätzt. Es wurde gesagt, dass die Felsgruppe Zuckerschale einen Eingang zu ihrer geheimen Schatzkammer berge. Ihr Inhalt wird heute durch das Erdmuseum Juna oder die Glashütte Leśna Huta Szkła offenbart, wo die lokalen Glasherstellungstraditionen fortgesetzt werden.

In der Nähe befindet sich das Haus von Wlastimil Hofman, einem herausragenden Kunstmaler, der nach dem Zweiten Weltkrieg hier lebte und der Nachfolger der seit Ende des 19. Jahrhunderts in Szklarska Poręba gegründeten Künstlerkolonie wurde. Deren Spuren umfassen heute das Haus der Brüder Carl und Gerhart Hauptmann oder den evangelischen Friedhof und teilweise auch die durch Künstler in Gang gesetzte touristische Entwicklung der Stadt.

Heute gibt es an den Hängen des Reifträgers einen Skikomplex und einen Sessellift, im Isergebirge gibt es ein über 150 km langes Netz an Skilanglauftrassen. Auch die umliegenden Rad- und Wanderwege, zum Beispiel zum oben genannten Reifträger, Hochstein, zum Zackelfall, zur Großen Kehre oder entlang des Isertals, bleiben unverändert eine bedeutende touristische Attraktion.

96 Zima w Górach Izerskich

Jesienny widok na Szrenicę

Powiat Karkonoski

Do grudnia 2020 r. nazywany jeleniogórskim, powiat karkonoski położony jest w Sudetach Zachodnich. Jego stolicę stanowi miasto Jelenia Góra z centrum usytuowanym w Kotlinie Jeleniogórskiej zewsząd otoczonej górami: najwyższymi Karkonoszami, a także Górami Izerskimi z ich Pogórzem, Górami Kaczawskimi z Pogórzem oraz Rudawami Janowickimi. Granice powiatu obejmują zatem prawnie chronione, bardzo atrakcyjne przyrodniczo obszary, takie jak: Karkonoski Park Narodowy, od 1992 r. wraz z parkiem narodowym po czeskiej stronie Karkonoszy uznawany za Bilateralny Rezerwat Biosfery pod patronatem UNESCO, Rudawski Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Doliny Bobru. Od lat podejmowane są działania dla utworzenia także Izerskiego Parku Krajobrazowego.

Skomplikowana historia tego terenu, różnorodność wpływów, głównie niemieckich, czeskich i polskich, przełożyły się na jego bogactwo kulturowe. Znakomitym tego przykładem jest Dolina Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, czyli obszar obejmujący blisko trzydzieści obiektów architektury świeckiej, w tym średniowieczne zamki, wieże mieszkalne, renesansowe dwory, barokowe i klasycystyczne pałace, które niegdyś przysporzyły temu miejscu miana „Śląskiego Elizjum”. Jedenaście spośród tych obiektów zostało w 2012 r. wpisanych na listę Pomników Historii Prezydenta RP, czynione są także starania o wpisanie Doliny Pałaców i Ogrodów na listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO.

Przez powiat karkonoski przebiega mnóstwo turystycznych szlaków pieszych, rowerowych, narciarskich i konnych. Instytucje ochrony przyrody i lokalne społeczności starają się zaś pracować nad tym, by tutejsza turystyka miała charakter zrównoważony, przyjazny mieszkańcom i odwiedzającym.

Karkonosze district

Known as Jelenia Góra district up to December 2020, it is located in West Sudety. Jelenia Góra, with its centre in Jelenia Góra Valley is the district's capital city. It is surrounded by mountains: the tallest Karkonosze, but also Iżera Mountains and their Pogórze, Kaczawskie Mountains and Rudawy Janowickie. Legally protected and stunningly attractive natural areas lie within the district's boundaries. These include: Karkonosze National Park (since 1992 together with the national park on the Czech side known as the Bilateral Biosphere Reserve under UNESCO's patronage), Rudawy Landscape Park and Bóbr Valley Landscape Park. Efforts to establish the Iżera Landscape Park have been continuing for years.

The region's complex history, multitude of influences, German, Czech and Polish in particular, have contributed to its cultural richness. The Valley of Palaces and Gardens in Jelenia Góra Valley is an excellent example of the above. It encompasses nearly thirty secular architecture buildings, including medieval castles, residential towers, Renaissance manors, Baroque and Classical palaces. In the past it was referred to as the "Silesian Elysium". In 2012 eleven out of those structures were added to the Polish President's Historic Monuments list. Efforts are underway to enter the Valley of Palaces and Gardens onto the UNESCO World Cultural and Natural Heritage Site list.

There is a multitude of tourist, cycling, skiing and horse-riding trails in the Karkonosze district. Nature protection institutions and local communities are striving to ensure that local tourism is sustainable, friendly towards the residents and guests.

Der Riesengebirgslandkreis

Bis Dezember 2020 noch als Landkreis Hirschberg bekannt, befindet sich der Riesengebirgslandkreis in den Westsudeten. Seine Hauptstadt ist die Stadt Jelenia Góra mit dem Zentrum im Hirschberger Tal, überall von Bergen umgeben: dem höchsten Riesengebirge sowie dem Isergebirge und dessen Vorland, dem Bober-Katzbach-Gebirge mit Vorgebirge und dem Landeshuter Kamm. Die Landkreisgrenzen umfassen daher gesetzlich geschützte, sehr attraktive Naturgebiete wie: den Nationalpark Riesengebirge, der seit 1992 zusammen mit dem Nationalpark auf der tschechischen Seite des Riesengebirges als bilaterales Biosphärenreservat unter der Schirmherrschaft der UNESCO steht, den Landschaftspark Landeshuter Kamm und den Landschaftspark Unteres Bobertal. Seit Jahren werden Maßnahmen zur Einrichtung des Landschaftsparks Isergebirge ergriffen.

Die komplizierte Geschichte dieses Gebiets und die Vielfalt der Einflüsse, hauptsächlich aus Deutschland, Tschechien und Polen, führten zu seinem kulturellen Reichtum. Ein hervorragendes Beispiel dafür ist das Hirschberger Tal der Schlösser und Gärten mit fast dreißig weltlichen Architekturobjekten, darunter mittelalterlichen Burgen, Wohntürmen, Renaissance-Herrenhäusern, barocken und klassizistischen Palästen, die diesem Ort einst das „Schlesische Elysium“ einbrachten. Im Jahr 2012 wurden elf dieser Objekte in die Liste der Geschichtsdenkmäler des Präsidenten der Republik Polen aufgenommen. Es werden auch Anstrengungen unternommen, um das Hirschberger Tal der Schlösser und Gärten in die Liste des UNESCO-Weltkultur- und Naturerbes aufzunehmen.

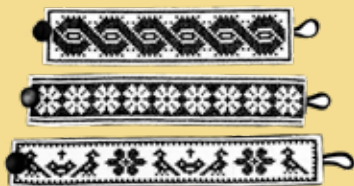
Durch den Riesengebirgslandkreis führen viele Wander-, Rad-, Ski- und Reittrouten. Naturschutzinstitutionen und lokale Gemeinschaften versuchen, dafür zu sorgen, dass der lokale Tourismus nachhaltig und zugleich anwohner- und besucherfreundlich ist.

WWW.SKARBIECDUCHAGOR.PL

LGD Partnerstwo Ducha Górz

Lokalna Grupa Działania (LGD)

Lokalna Grupa Działania (LGD) Partnerstwo Ducha Gór to organizacja pozarządowa ciesząca się dużym zaufaniem społecznym, wprowadzająca innowacje społeczne i gospodarcze we wsiach i miasteczkach powiatu jeleniogórskiego (niezadługo karkonoskiego). Od 2006 r. wspiera rozwój tutejszej przedsiębiorczości, samorządów, organizacji pozarządowych i lokalnych społeczności. Szczególnym obszarem działań LGD Partnerstwo Ducha Gór jest promowanie lokalnej wytwórczości nawiązującej do tutejszej historii i kultury. Służy temu Karkonoska Marka Lokalna przyznawana produktom pracy artystycznej czy rzemieślniczej oraz usługom związanym z zieloną edukacją czy ekoturystyką, a także organizowany co roku Festiwal Ducha Gór. Oba te narzędzia promocji wykorzystywane są pod wspólnym szyldem Kraina Ducha Gór. Karkonosze SLOW.

KARKONOSKA MARKA LOKALNA

„Skarby Ducha Gór” powstała jako owoc dbałości o wartości, tradycje, autentyczność, jakość oraz zasady sprawiedliwości społecznej. Jest gwarantem lokalnego produktu chronionego prawem, opartego na tradycji lub specyfice miejsc oferujących te produkty. KARKONOSKA MARKA LOKALNA „Skarby Ducha Gór” funkcjonuje od 2015 r. Zrzesza producentów żywności i rzemieślników zaangażowanych w rozwój regionu, w którym żyją i z którego są dumni. To obecnie 45 produktów/usług/dań. 18 miejsc na obszarze LGD prowadzi NIEPUBLICZNE INFORMACJE TURYSTYCZNE i/lub posiada gabloty z produktami lokalnymi, dostępnymi również w sieci – sklep z produktami lokalnymi

www.sklepduchagor.pl.

Mountain Spirit Partnership LAG

The Mountain Spirit Partnership Local Action Group (LAG) is a non-governmental organisation which enjoys wide public support. It is involved with social and economic initiatives in the Jelenia Góra district (soon to be the Karkonosze district). Since 2006 it has been supporting the growth of local businesses, local governments, non-governmental organisations and local communities. The Mountain Spirit Partnership LAG is particularly focused on promoting local craftsmanship associated with the regional culture. The Karkonosze Local Brand was coined just for that purpose: it is awarded to artisan or craft products as well as services associated with green education and eco-tourism. The annual Mountain Spirit Festival serves the same purpose. Both those promotional tools are put to good use under the shared auspices of the Land of the Mountain Spirit. Karkonosze SLOW.

“Treasures of the Mountain Spirit” KARKONOSZE LOCAL BRAND was established as a result of care for values, traditions, authenticity, quality and social justice. It guarantees a local product, protected by the law, based on traditions or the specific character of the sites where these products are available. “Treasures of the Mountain Spirit” Karkonosze Local Brand has been in use since 2015. It brings together food producers and artisans involved with developing the region within which they live and are proud of. Today it encompasses 45 products, services and foods. 18 privately run sites within the LAG provide TOURIST INFORMATION and/or have display cabinets with local products which are also available on the internet – to purchase local products go to www.sklepduchagor.pl.

Partnerschaft des Berggeistes LAG

Die Lokale Aktionsgruppe Partnerschaft des Berggeistes LAG ist eine Nichtregierungsorganisation, die großes soziales Vertrauen genießt und soziale und wirtschaftliche Innovationen in Dörfern und Städten des Landkreises Hirschberg (bald Riesengebirgslandkreises) einführt. Seit 2006 unterstützt sie die Entwicklung des lokalen Unternehmertums, lokaler Selbstverwaltungen, Nichtregierungsorganisationen und lokaler Gemeinschaften. Ein besonderer Bereich der Aktivitäten der Aktionsgruppe Partnerschaft des Berggeistes LAG ist die Förderung der lokalen Produktion in Anlehnung an die lokale Geschichte und Kultur. Diesem Anliegen dient die Lokale Marke Riesengebirge, die Produkten künstlerischer oder handwerklicher Herkunft, wie auch Dienstleistungen im Zusammenhang mit grüner Bildung oder Ökotourismus zuerkannt wird, sowie das alljährlich stattfindende Festival des Berggeistes. Beide Förderinstrumente werden unter dem gemeinsamen Namen Kraina Ducha Gór. Karkonosze SLOW (Land des Berggeistes. Riesengebirge SLOW) verwendet.

Die LOKALE RIESENGBIRGSMARKE „Skarby Ducha Gór” („Schätze des Berggeistes”) wurde im Bemühen um die Wahrung von Werten, Traditionen, Authentizität, Qualität und Prinzipien der sozialen Gerechtigkeit geschaffen. Sie ist ein Garant für ein lokales gesetzlich geschütztes Produkt, das auf der Tradition oder Spezifität der Orte basiert, an denen es angeboten wird. Die LOKALE RIESENGBIRGSMARKE „Schätze des Berggeistes” funktioniert seit 2015. Sie vereinigt Lebensmittelproduzenten und Handwerker, die sich für die Entwicklung der Region, in der sie leben und auf die sie stolz sind, einsetzen. Derzeit gibt es 45 Produkte / Dienstleistungen / Gerichte. 18 Stellen innerhalb des Wirkungsbereichs von LAG führen NICHTÖFFENTLICHE TOURISMUSINFORMATION und / oder Vitrinen mit lokalen Produkten, die auch online erhältlich sind – Onlineshop www.sklepduchagor.pl.

Łomnicza Straż Pożarna w Łomnicy powstała w 1945 r. Założyli ją nasi dziadowie i ojcowie: Jan Piliński, Jan Cyrek, Józef Mielniczek, Józef Malec.

Ważniejsze wydarzenia w działalności:

- 1951 – przekazanie pierwszego samochodu gaśniczego Bedford;
- 1955 – liczba druhów w jednostce sięga 35;
- 1956 – przeniesienie remizy do budynku murowanego na ul. Świerczewskiego 111;
- 1988 – zawiązanie komitetu budowy nowej remizy przy ul. Świerczewskiego 113a;
- 1994 – oddanie do użytku nowej remizy dla OSP Łomnica;
- 2011 – zakup nowego średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego Renault Midlum;
- 2018 – zakup nowego średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego Man TGM;
- 2020 – przyjęcie i poświęcenie sztandaru oraz udekorowanie sztandaru Złotym Medalem za Zasługi dla Pożarnictwa.

Jednostka jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego od 1995 r. W skład Jednostki Operacyjno-Technicznej wchodzi 28 strażaków ratowników, przeszkolonych do udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych, jak i udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Od 2019 r. w ramach jednostki funkcjonuje Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza.

Łomnica volunteer fire department

The volunteer fire department (OSP) in Łomnica was established in 1945. It was set up by our fathers and grandfathers: Jan Piliński, Jan Cyrek, Józef Mielniczek and Józef Malec.

The department's milestones:

- 1951 – the fire department receives its first Bedford firefighting truck;
- 1955 – the number of fire fighters at the department reaches 35;
- 1956 – the fire department moves to a brick building at ul. Świerczewskiego 111;
- 1988 – a committee is established to oversee the construction of a new fire department building at ul. Świerczewskiego 113a;
- 1994 – new OSP Łomnica fire department building officially opened;
- 2011 – purchase of a new, medium sized Renault Midlum fire and rescue truck;
- 2018 – purchase of a new, medium sized Man TGM fire and rescue truck;
- 2020 – blessing and adoption of a flag, flag decorated with the Merits for Fire Fighting Gold Medal.

Since 1995 the department has been part of the National Fire and Rescue System. The Operational and Technical side of the department encompasses 28 fire rescuers, trained to take part in fire and rescue operations and to administer emergency first aid. A Youth Fire Fighting Team has been part of the department since 2019.

Freiwillige Feuerwehr OSP Łomnica

Die Freiwillige Feuerwehr in Łomnica wurde 1945 gegründet. Sie wurde von unseren Großvätern und Vätern gegründet: Jan Piliński, Jan Cyrek, Józef Mielniczek, Józef Malec.

Wichtige Ereignisse im Zuge ihrer Aktivität:

- 1951 – Übergabe des ersten Feuerwehrfahrzeugs der Firma Bedford;
- 1955 – Mitgliederanzahl in der Einheit erreicht 35 Personen;
- 1956 – Umzug der Feuerwache in ein Backsteingebäude in der ul. Świerczewskiego 111;
- 1988 – Einrichtung des Komitees zur Errichtung der neuen Feuerwache in der ul. Świerczewskiego 113a;
- 1994 – Inbetriebnahme der neuen Feuerwache der Freiwilligen Feuerwehr OSP Łomnica;
- 2011 – Kauf des neuen mittelgroßen Rettungs- und Feuerwehrfahrzeugs Renault Midlum;
- 2018 – Kauf des neuen mittelgroßen Rettungs- und Feuerwehrfahrzeugs Man TGM;
- 2020 – Annahme und Einweihung der Fahne und Verzierung der Fahne mit der Goldmedaille für die Brandbekämpfung.

Die Einheit ist seit 1995 Teil des Nationalen Rettungs- und Brandbekämpfungssystems. Die operativ-technische Einheit umfasst 28 Feuerwehrleute, die zur Teilnahme an Rettungs- und Brandbekämpfungsaktionen sowie zur Erbringung von Erste-Hilfe-Maßnahmen im Rahmen der Primärversorgung ausgebildet sind. Seit 2019 gibt es innerhalb der Einheit eine Jugendfeuerwehrmannschaft.

Rafał Kotylak

Urodziłem się i mieszkam w Piechowicach, na pograniczu Gór Izerskich i Karkonoszy. Fotografia jest moją pracą, ale głównie pasją, w której staram się łączyć wiele zainteresowań: przyrodą, muzyką, sportem i oczywiście górami, stanowiącymi dla mnie największą inspirację. Przygodę z fotografią rozpocząłem używając analogowego aparatu Zorka. Wykonane zdjęcia przenosiłem w ciemni z kliszy na papier fotograficzny. Aktualnie pracuję na profesjonalnym sprzęcie cyfrowym, który wciąż rozbudowuję. Szczególnie chętnie fotografuję górskie krajobrazy najbliższej okolicy: Karkonosze, Góry Izerskie i Rudawy Janowickie, starając się pokazać piękno tej części Polski. Moje fotografie stanowią ilustracje wielu portali internetowych, są wykorzystywane w szeregu publikacji i wydawnictw dotyczących regionu Kotliny Jeleniogórskiej, zdobią także mieszkania wielu fanów naszej okolicy.

I was born and live in Piechowice, at the boundary of the Karkonosze and Isera Mountains. Photography is my job, but first and foremost my passion, which brings together many of my interests: in nature, music, sport and last but not least the mountains, which I draw the most inspiration from. I began my adventure with photography in the analogue era. My first 'steps' were taken with the trusty Zorka. I would transfer my shots in a dark room from a camera film to photographic paper. Today I use professional digital equipment. I am constantly fine tuning my set of tools. I especially like taking photographs of the local mountain landscapes: the Karkonosze, Isera Mountains and Rudawy Janowickie. I do my best to capture the beauty of this part of Poland. My photographs have been used by many websites, a number of publications and periodicals pertaining to the Kotlina Jeleniogórska valley. They can also be found in many homes across our region.

Ich bin in Piechowice an der Grenze zwischen Isergebirge und Riesengebirge geboren und lebe dort. Fotografie ist meine Arbeit, hauptsächlich aber eine Leidenschaft, die mir hilft, viele Interessengebiete zu verbinden: Natur, Musik, Sport und natürlich die Berge, die für mich die größte Inspiration darstellen. Ich begann mein Abenteuer mit der Fotografie in analogen Zeiten, zum ersten Mal mit dem Fotoapparat Zorka. In der Dunkelkammer übertrug ich anschließend die Bilder vom Film auf das Fotopapier. Derzeit setze ich professionelle digitale Fotoausrüstung ein, die ich ständig erweitere. Besonders gern fotografiere ich Berglandschaften in der unmittelbaren Umgebung: das Riesengebirge, das Isergebirge und den Landeshuter Kamm, wobei ich stets darum bemüht bin, die Schönheit dieses Teils Polens zu zeigen. Meine Fotos bilden Illustrationen auf vielen Internetportalen und werden in einer Reihe von Veröffentlichungen und Publikationen über die Region des Hirschberger Tals genutzt. Sie schmücken auch die Häuser vieler Fans unserer Region.

Zapraszam na moją stronę: / Please feel free to browse the following websites:

/ Ich lade Sie ein, meine Webseite zu besuchen: www.kotylak.pl

Facebook: **Fotografia Krajobrazowa Rafał Kotylak**

Grzegorz Truchanowicz

Ukończyłem Jeleniogórską Szkołę Fotografii, gdzie trafiłem na wspaniałych nauczycieli. Dzięki nim poznałem fotografię od podstaw wraz z jej artystycznym przekazem. To doświadczenie pozwoliło na sprecyzowanie mojej specjalizacji, którą stanowi górski krajobraz i przyroda. Wędrówki po górach zaspokajają we mnie chęć poznawania i pobycia czasem tylko ze sobą i otaczającym światem. Nie stronię jednak od fotografii portretowej, reportażu, fotografii kreatywnej, studyjnej i astrofotografii. Moje prace zawisły na ok. 50 wystawach w Czechach, Niemczech, Włoszech, Polsce, czasami nagrodzone, czasami wyróżnione. Bliskie są mi słowa, których autorem jest Henri Cartier-Bresson: *Fotografowanie – podobnie, jak stosowanie wszelkich innych środków wyrazów – nie jest wymyślaniem, lecz odkrywaniem. Fotografia, to możliwość krzyku, wyzwolenia, a nie próba udowodnienia własnej oryginalności. To sposób życia.*

The Jelenia Góra School of Photography, my alma mater, was a place where I met wonderful teachers. They taught me what photography is, right from the basics all the way to its artistic nuances. It was through that experience that I was able to narrow down my specialisations: mountain landscape and nature. For me, spending time in the mountains is a sure way to satisfy my eagerness to discover; sometimes to be just by myself and the surrounding world. Nevertheless, I am not shy of portraits, reports, creative and studio photography and even astrophotography. My works have been displayed at approx. 50 exhibitions in the Czech Republic, Germany, Italy and Poland. Some won prizes, others distinctions. Henri Cartier-Bresson's words are close to my heart: *As far as I am concerned, taking photographs is a means of understanding which cannot be separated from other means of visual expression. It is a way of shouting, of freeing oneself, not of proving or asserting one's own originality. It is a way of life.*

Ich absolvierte die Hirschberger Schule für Fotografie, wo ich wundervolle Lehrer fand. Durch sie lernte ich die Fotografie und ihre künstlerische Botschaft von Grund auf kennen. Diese Erfahrung ermöglichte es mir, meine Spezialisierung zu bestimmen, nämlich die Berglandschafts- und Naturfotografie. Bergwanderungen befriedigen in mir den Erkenntnisdrang und den Wunsch mit sich selbst und mit der Umwelt in Einklang zu kommen. Ich bin jedoch auch gegenüber Porträtfotografie, Reportage, kreativer Fotografie, Studiofotografie und Astrofotografie offen. Meine Arbeiten wurden auf rund 50 Ausstellungen in der Tschechischen Republik, Deutschland, Italien, Polen gezeigt, manchmal mit Preisen, manchmal mit Auszeichnungen bedacht. Folgende Worte von Henri Cartier-Bresson liegen mir sehr nahe: *Fotografieren dient – wie jedes andere Ausdrucksmittel – nicht dem Erfinden, sondern dem Entdecken. Fotografie ist vielmehr ein Schrei, eine Befreiung als der Versuch, die eigene Originalität zu beweisen. Es ist eine Lebenseinstellung.*

Spis treści

W Krainie Ducha Gór...	4
In the Land of the Mountain Spirit.../ Im Land des Berggeistes...	
Gmina Mysłakowice	12
Mysłakowice commune / Die Gemeinde Mysłakowice	
Gmina Janowice Wielkie	26
Janowice Wielkie commune / Die Gemeinde Janowice Wielkie	
Miasto Jelenia Góra	36
The city of Jelenia Góra / Die Stadt Jelenia Góra	
Miasto Karpacz	46
The city of Karpacz / Die Stadt Karpacz	
Miasto Kowary	58
The city of Kowary / Die Stadt Kowary	
Miasto Piechowice	70
The city of Piechowice / Die Stadt Piechowice	
Gmina Podgórzyn	82
Podgórzyn commune / Die Gemeinde Podgórzyn	
Miasto Szklarska Poręba	94
The city of Szklarska Poręba / Die Stadt Szklarska Poręba	
Powiat Karkonoski	106
Karkonosze district / Der Riesengebirgslandkreis	
LGD Partnerstwo Ducha Gór	110
Mountain Spirit Partnership LAG / Partnerschaft des Berggeistes LAG	
OSP Łomnica	112
Łomnica volunteer fire department / Freiwillige Feuerwehr OSP Łomnica	

PARTNERZY PROJEKTU

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Teksty: SANDRA NEJRAŃSKA

Autorzy zdjęć: GRZEGORZ TRUCHANOWICZ – okładka oraz str. 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 41, 42L, 43, 44, 46, 48, 50, 51, 52L, 52P, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64L, 64P, 65, 66, 67, 68, 84, 87L, 87P, 92, 102, 106, 108, 112, 114, 115. RAFAŁ KOTYLAK – str. 38L, 38P, 39, 40, 42P, 53, 54, 70, 72L, 72P, 73, 74, 75L, 75P, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 88, 89, 90, 91L, 91P, 94, 96L, 96P, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 110, 118

Realizacja: Wydawnictwo AD REM Jelenia Góra, tel. 7575 222 15, www.adrem.jgora.pl

Wydawca: OSP Łomnica

ISBN 978-83-956876-2-4

© by Ochotnicza Straż Pożarna Łomnica, 2020

Publikacja dofinansowana ze środków przyznanych przez LGD Partnerstwo Ducha Gór w ramach projektu grantowego: Wspólne działania promocyjne całego obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór pod wspólnym szyldem – Kraina Ducha Gór, dla operacji realizowanej pod nazwą: Promocja obszaru LGD Partnerstwo Ducha Gór poprzez wydanie albumu o lokalnych zasobach kulturowych i walorach turystyczno-przyrodniczych pod wspólnym hasłem – Kraina Ducha Gór.

